

संख्यावाचिशब्दाः (१-१०)

प्रस्तोता : रवि उपाध्यायः

-प्र.स्ना.शि. (संस्कृत/हिन्दी)

परमाणु ऊर्जा केन्द्रीय विद्यालय-१, तारापुर

एक से सौ तक संख्याएँ

एकतः शतपर्यन्तं सङ्ख्याः

एकम् - 1	एकादश - 11	एकविंशतिः - 21	एकत्रिंशत् - 31	एकचत्वारिंशत् - 41
द्वे - 2	द्वादश - 12	द्वाविंशतिः - 22	द्वात्रिंशत् - 32	द्विचत्वारिंशत् - 42
त्रीणि - 3	त्रयोदश - 13	त्रयोविंशतिः - 23	त्रयस्त्रिंशत् - 33	त्रिचत्वारिंशत् - 43
चत्वारि - 4	चतुर्दश - 14	चतुर्विंशतिः - 24	चतुस्त्रिंशत् - 34	चतुश्चत्वारिंशत् - 44
पञ्च - 5	पञ्चदश - 15	पञ्चविंशतिः - 25	पञ्चत्रिंशत् - 35	पञ्चचत्वारिंशत् - 45
षट् - 6	षोडश - 16	षडविंशतिः - 26	षट्त्रिंशत् - 36	षट्चत्वारिंशत् - 46
सप्त - 7	सप्तदश - 17	सप्तविंशतिः - 27	सप्तत्रिंशत् - 37	सप्तचत्वारिंशत् - 47
अष्ट - 8	अष्टादश - 18	अष्टाविंशतिः - 28	अष्टात्रिंशत् - 38	अष्टचत्वारिंशत् - 48
नव - 9	नवदश - 19	नवविंशतिः - 29	नवत्रिंशत् - 39	नवचत्वारिंशत् - 49
दश - 10	विंशतिः - 20	त्रिंशत् - 30	चत्वारिंशत् - 40	पञ्चाशत् - 50

एक से सौ तक संख्याएँ

एकतः शतपर्यन्तं सङ्ख्याः -

एकपञ्चाशत् - 51	एकषष्टिः - 61	एकसप्ततिः - 71	एकाशीतिः - 81	एकनवतिः - 91
द्विपञ्चाशत् - 52	द्विषष्टिः - 62	द्विसप्ततिः - 72	द्व्यशीतिः - 82	द्विनवतिः - 92
त्रयःपञ्चाशत् - 53	त्रिषष्टिः - 63	त्रिसप्ततिः - 73	त्र्यशीतिः - 83	त्रिनवतिः - 93
चतुःपञ्चाशत् - 54	चतुष्षष्टिः - 64	चतुःसप्ततिः - 74	चतुरशीतिः - 84	चतुर्नवतिः - 94
पञ्चपञ्चाशत् - 55	पञ्चषष्टिः - 65	पञ्चसप्ततिः - 75	पञ्चाशीतिः - 85	पञ्चनवतिः - 95
षट्पञ्चाशत् - 56	षट्षष्टिः - 66	षट्सप्ततिः - 76	षडशीतिः - 86	षण्णवतिः - 96
सप्तपञ्चाशत् - 57	सप्तषष्टिः - 67	सप्तसप्ततिः - 77	सप्ताशीतिः - 87	सप्तनवतिः - 97
अष्टपञ्चाशत् - 58	अष्टषष्टिः - 68	अष्टसप्ततिः - 78	अष्टाशीतिः - 88	अष्टनवतिः - 98
नवपञ्चाशत् - 59	नवषष्टिः - 69	नवसप्ततिः - 79	नवाशीतिः - 89	नवनवतिः - 99
षष्टिः - 60	सप्ततिः - 70	अशीतिः - 80	नवतिः - 90	शतम् - 100

दस के गुणन में संज्ञाएँ

दशगुणोत्तरसंज्ञाः

एकम् = १	१० ^०	अब्जम् = १०००००००००	१० ^९
दश = १०	१० ^१	खर्वः = १००००००००००	१० ^{१०}
शतम् = १००	१० ^२	निखर्वः = १०००००००००००	१० ^{११}
सहस्रम् = १०००	१० ^३	महापद्मम् = १००००००००००००	१० ^{१२}
अयुतम् = १००००	१० ^४	शङ्खः = १०००००००००००००	१० ^{१३}
लक्षम् = १०००००	१० ^५	जलधिः = १००००००००००००००	१० ^{१४}
प्रयुतम् = १००००००	१० ^६	अन्त्यम् = १०००००००००००००००	१० ^{१५}
कोटिः = १०००००००	१० ^७	महाशङ्खः = १००००००००००००००००	१० ^{१६}
अर्बुदम् = १००००००००	१० ^८	परार्धम् = १०००००००००००००००००	१० ^{१७}

अंकगणित में भारत के योगदान :

अङ्कगणिते भारतस्य योगदानानि सन्ति-

० शून्यस्य आविष्कारः - गणिते शून्यस्य बहु महत्त्वम् अस्ति।

१० दशमानपद्धतिः - अर्थात् Decimal system of numbers

∞ अनन्तस्य आविष्कारः - अनन्तम् इत्युक्ते Infinity।

π व्यासपरिधिसम्बन्धस्य (पै इत्यस्य) मूल्यनिर्णयः।

इत्यादीनि.....

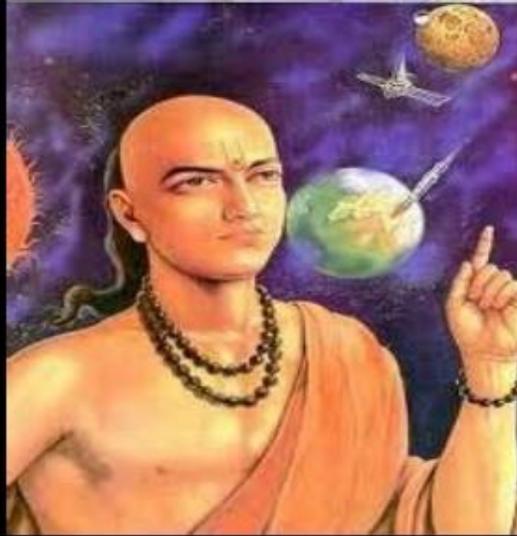
- '०' शून्य का आविष्कार |
- दशमलव संख्या प्रणाली |
- अनन्त (infinity) का आविष्कार |
- पाई (Pie) का मान ज्ञात करना |
इत्यादि...

भारत के प्रमुख गणितज्ञ

भारतस्य प्रमुखाः गणितज्ञाः

आर्यभट : ये गणितज्ञ पाँचवी शताब्दी में थे ।

आर्यभटः

एषः गणितज्ञः पञ्चमे शताब्दे (5th century C.E) आसीत्।

भास्कराचार्य : ये गणितज्ञ बारहवीं शताब्दी में थे ।

भास्कराचार्यः ॥

एषः गणितज्ञः द्वादशे शताब्दे (12th century C.E) आसीत्।

माधव : ये गणितज्ञ चौदहवीं शताब्दी में थे ।

माधवः

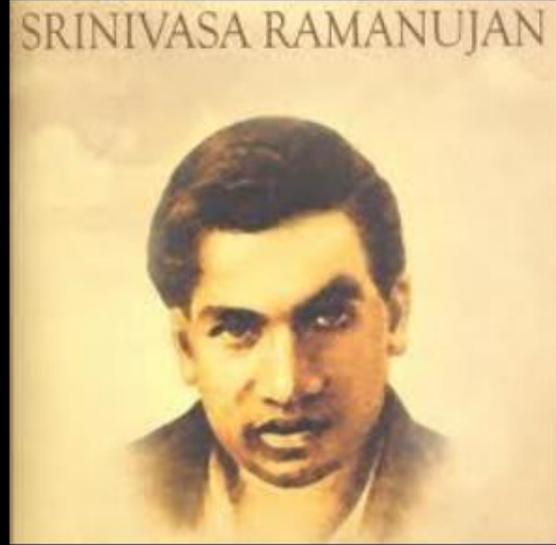

एषः गणितज्ञः चतुर्दशे शताब्दे (14th century C.E) आसीत्।

माधव : ये गणितज्ञ बीसवीं शताब्दी में थे | इत्यादि |

श्रीनिवासरामानुजः

SRINIVASA RAMANUJAN

एषः गणितज्ञः विंशतिशताब्दे (20th century C.E) आसीत्।

इत्यादयः.....